

Ideologisk nyorientering

Det håller på att växa fram ett "förtroendegap" mellan väljarna och politikerna, menar Högerns Ungdomsförbunds ordförande Anders Björck. I det samhälle, som så snabbt håller på att förändras, sjunker de traditionella frågorna undan. Nya problem uppstår och väljarna vill ha besked om vad partierna tycker och tänker om framtiden. Detta innebär, att politiskt programarbete och ideologisk debatt är avgörande för ett partis möjligheter att överleva och bevara sitt inflytande. För högerpartiets vidkommande innebär detta, att ett brett upplagt programarbete åter måste komma igång och att programdebatten permanentas.

Den debatt om ideologiernas död som Herbert Tingsten drog igång för ett par år sedan förefaller i dag spökligt inaktuell. Utvecklingen går förvisso snabbt även på politikens område, men att intresset för idépolitik så snabbt skulle få en renässans var det nog inte många som hade väntat sig.

Idag ifrågasätter knappast någon som gett sig tid att följa med den politiska utvecklingen, att vi verkligen upplever en polarisering av de politiska lidelserna. Detta gäller åtminstone västvärlden. I öst råder speciella, nog så intressanta förhållanden, som jag emellertid inte skall fördjupa mig i.

Vad är det som har kännetecknat den senaste politiska utvecklingen? Ja, framför allt en tendens till att angripa en mångfald institutioner och företeelser som tidigare inte varit utsatta för någon speciellt intensiv kritik, eller varom det rått allmän enighet. Den politiska demokratin är ett exempel på detta. Jämsides med den mera "intellektuella" kritiken har våldsaktioner av skiftande slag kommit till användning.

Notabelt i sammanhanget är de goda personliga och ideologiska internationella kontakter som kännetecknar de nya vänstergrupperna. Kritiken från deras håll riktar sig inte så mycket mot förhållanden i ett speciellt land som mot allmänna företeelser i det västerländska samhällssystemet.

I detta sammanhang har Sverige och den svenska vänstern inte spelat någon roll att tala om. Det är snarare så att

de fläktar utifrån som blåst över vår lilla, men ibland nog så högljudda hemmavänster, mest lett till försök att apa efter de utländska förebilderna.

Detta gäller allt ifrån sättet att uppträda till tankegångarna. En tystnadens slöja bör dras över försök till "ockupationer" efter fransk förebild. Sammanfattningsvis kan väl sägas att alla sansade bedömare är i stort sett överens om en sak, nämligen att några framgångar har den nya vänstern inte kunnat inregistrera. Åtminstone inga som direkt har kommit att påverka politiken på ett avgörande sätt. Det torde inte heller råda någon tvekan om att framgångarna för vänstern i höstens val kommer att bli små.

Vad är orsakerna till att vissa ungdomsgrupper känner ett sådant missnöje med det bestående samhället att de revolterar?

Stoppa "nyvänstern"!

Det har spekulerats mycket om detta och analyserna har varit både långa och intressanta. Många av dem har säkert varit välgrundade. Men det är beklagligt att så många personer, inte minst högermän, mera ägnar sig åt att analysera sönder den nya vänstern, istället för att fundera på med vilka medel man istället skall stoppa den pågående utvecklingen. Naturligtvis kan det hävdas, att analyser av den nya vänstern är nödvändiga för att en effektiv moteld skall kunna anläggas.

Något ligger det väl i detta, men jag

tror att det olyckligaste som man överhuvudtaget kan ta sig för, är att ta den nya vänsterns tankar och praktiska agerande som utgångspunkt för sina egna ideologiska resonemang. I en felaktigare ända kan man knappast börja, inte minst därför att den "analys" som den militanta vänstern har gjort av vårt samhälle, bygger på så många grundläggande felaktiga fakta, att spåret bara kan leda rakt ut i periferin.

Men eftersom en mycket stor del av vad som inträffat har haft med ungdomen och dess engagemang att göra, vill jag gärna ge några synpunkter på bakgrunden, sett utifrån mina egna erfarenheter, innan jag ägnar mig åt att försöka skissera lösningen.

Den viktigaste orsaken till oron tror jag ligger i det "förtroendegap" som håller på att växa fram mellan människorna och politikerna.

Det är sant att demokratiseringsprocessen i det västerländska samhället går snabbt och utbredd till nya områden. Men samtidigt förlorar den politiska demokratin alltmer av sitt innehåll. Många, inte minst ungdomen uppfattar i dag vårt demokratiska politiska system som en tom ritual, där det helt visst finns *alla formella* möjligheter att påverka utvecklingen, men där kompromisser på högsta politiska nivå, expertvälde och liknande reducerar människornas reella inflytande högst avsevärt. Inte minst på miljöområdet upplever vi nära nog dagligen hur övergrepp begås mot människorna.

Vilka andra orsaker finns det? Den politiska och sociala utvecklingen i världen är ytterligare en. I detta sammanhang kan knappast nog understrykas den betydelse som Vietnamkriget fått som katalysator för den nya vänsterns strävanden. Utan Vietnam-konflikten hade vänstergrupperna haft betydligt svårare att vinna gehör för sina synpunkter och att överhuvudtaget göra sig hörda. USA:s strävan att stoppa kommunismen i det fjärran Vietnam har paradoxalt nog fått motsatt syfte i väst, aldrig någonsin har väl de verkligt militanta vänstergrupperna haft sådan luft under vingarna som nu. (Att de sedan totalt sett, åtminstone ännu så länge, saknar förankring hos väljarmassorna, är en annan sak.) Mot den bakgrunden kan man som högerman bara önska att kriget i Vietnam får ett så snabbt slut som det någonsin är möjligt. Ett långt utdraget Vietnamkrig är vad den nya vänstern mest av allt hoppas på. Det är för sin existens beroende av dylika konflikter.

Latinamerikas roll

Därav följer att om och när Vietnamkonflikten bringas ur världen, så uppstår ett behov för vänstern att kunna fokusera det politiska intresset på något liknande. Det är inte någon tvekan om att Latinamerika kommer att stå i centrum för intresset på motsvarande sätt under 1970-talet.

Utöver Vietnamkriget kan framhållas den politiska, ekonomiska och sociala si-

tuationen i världen överhuvud. Klyftan mellan rika och fattiga länder måste, och det inte bara för vänstern, vara ett allvarligt memento för alla människor med öppen blick för vart utvecklingen leder. För ungdomen, med dess benägenhet att reagera snabbare på alla frågor, och en helt annan kunskap om de internationella frågorna än väl knappast någon generation tidigare, gäller detta i speciellt hög grad.

Det västerländska "produktionssamhället" är något som s.k. "engagerade" ungdomar reagerar mot. Man kritiserar ett samhälle som är alltför mycket inriktat på produktions- och konsumtionstänkande, samtidigt som det negligerar djupare värden. En annan orsak som har uppmärksamrats ytterst lite i debatten är katolska kyrkans förändrade inställning till politiska och sociala frågor. Katolska kyrkan var tidigare, inte minst i Latinamerika, en stabiliserande faktor av avsevärd betydelse. Medan de politiska regimerna växlade snabbt, var kyrkans grepp om människornas sinnen relativt fast. Så är inte längre fallet.

Den utveckling som inleddes under Johannes den XXIII:s pontifikat, och som fortsatt under den nuvarande påven, har lett till att speciellt det yngre katolska prästerskapet ofta har en radikal inställning till sociala och politiska frågor. I många fall är det från dessa som initiativ tas till förändringar. Katolska kyrkan är inte längre ett pålitligt stöd för det bestående samhället, och kommer i framtiden än mindre komma

att tjäna som en stabiliserande faktor i utvecklingsländerna.

Krav på politikern

Jag tror att vi ganska så avsevärt måste förändra vårt sätt att betrakta både politikens mål och medel. För att börja med det förstnämnda, så råder det nog inte någon tvekan om att människorna i dag kräver betydligt mera av sina politiker än tidigare. Människorna har i dag helt andra kunskaper och vyer, både nationellt och internationellt. Väljaren i dag är medveten om att utvecklingen går så pass snabbt, att den kommer att innebära stora förändringar för honom själv i olika avseenden. Han är medveten om att arbetstrygghet, miljötrygghet osv. inte är något en gång för alla givet. Han vet också att de internationella frågorna kommer att spela en allt större roll för honom själv och hans levnadsvillkor. Alla de institutioner han vant sig vid och betraktat som fasta punkter i sin tillvaro, kommer att försvinna eller förändras.

I en sådan situation är det naturligt att han börjar att betrakta de politiska partierna med andra ögon än tidigare. Det blir i förändringarnas samhälle mera angeläget för honom att få reda på vart vi är på väg, och vilka samhällsvisioner som varje parti står för. Många av de traditionella politiska frågorna förefaller för väljarna likgiltiga. Han vill ha besked om *mot vilken typ av samhälle* det parti han kan tänka sig att stödja styr.

För ett parti, en åskådning, som ämnar vara med i konkurrensen om människornas röster gäller i framtiden att ha sitt långsiktiga mål mera klart för sig än vad som varit fallet tidigare. I klartext innebär detta att politiskt programarbete och ideologisk debatt kommer att vara av avgörande betydelse för ett partis möjligheter att på sikt kunna överleva och samtidigt bevara sitt politiska inflytande.

För högerpartiets del måste detta innebära att ett brett upplagt programarbete åter kommer i gång. Dels för att få målet mera klart för sig än vad som nu är fallet, dels för att initiera till en permanent programdebatt inom partiet och i högerpressen, samt i den offentliga debatten överhuvud. En programdebatt skall föras ut, inte bara till de egna leden, utan till alla upptänkliga media. Mål och medel måste samordnas, även ideologiska diskussioner måste "marknadsföras".

Vi måste ha klart för oss att de traditionella intressegrupperna försvinner och ersätts av nya. Inget parti kan i längden överleva som ensidigt riktar sig till en enda eller till några få speciella kategorier. Det är alla partier i dag medvetna om. Konsekvenserna av detta för högerpartiets del måste bli att ytterligare bredda sitt väljarunderlag. Det bästa sättet att göra detta är utan tvekan att låta idépolitiken få ökat utrymme i den vardagliga politiska agitationen.